

Hudba v minulosti Českého Krumlova (1550–1750)

Adriano Banchieri (1568–1634): **Suonata**

Jacob Handl Gallus (1550–1591): **Constitues eos principes** (moteto)

Ludwig Senfl (ca 1486–1543): **Laudate Dominum, omnes gentes** (kánon)

Kryštof Hecyrus (1520–1593): **In te Domine speravi** (moteto)

Kryštof Hecyrus (1520–1593): **Suspiret corde** (moteto)

Nešpory v kostele sv. Víta kolem roku 1600:

Úvod nešpor: **Praeambulum, Adjutorium nostrum in nomine Domini, Deus in adjutorium meum intende**

Hymnus: Anonym: **Exultet caelum laudibus**

Hymnus: Jacob de Kerle (1533–1599): **Ave maris stella**

Antifona na závěr kompletáře: Orlando di Lasso (1532–1594): **Salve regina**

V zámku a podzámčí v době podzimu renesance:

Jacob Regnart (ca 1540–1599): **Nun bin ich einmal frei** (canzonetta)

Anonym: **La Rocha el Fuso** (gagliarda)

Alessandro Orologio (ca 1550–1633): **Cinta di chiari e di fulgenti rai** (canzonetta, 1596)

Anonym: **Passamezzo, Saltarello, Ripresa** (taneční suita)

Girolamo Conversi (činný 1572–1575): **Io vo gridando** (madrigal)

Girolamo Conversi (činný 1572–1575): **Sola soletta i mene vo** (madrigal)

Baroko v Českém Krumlově:

Giovanni Gabrieli (1555–1612): **Toccata**

Adam Michna z Otradovic (1600–1676): **Laudate Dominum** (žalm z nešpor, 1648)

Georg Reutter (1708–1772): **Sacerdotes Domini** (moteto)

Domine, miserere (moteto)

Timete Dominum (moteto)

Hrají a zpívají **Dyškanti**, České Budějovice:

Michaela Korychová, Jana Mikulášová (soprán); Lucie Ochozková, Anna Voříšková (alt);

Martin Horyna, Vít Podroužek (tenor); Vladimír Jantač, Michael Tröstl, Tomáš Vávra (bas);

Pavla Schwarzová (basová viola da gamba), Vít Podroužek (altová cornamusa), Vojtěch

Podroužek (sopránová cornamusa, hoboj), Martin Horyna (altová cornamusa, renesanční loutna, stolní varhanní pozitiv, dirigent).

V Maškarním sále zámku Český Krumlov ve čtvrtek dne 21. května 2009 ve 20 hodin

Vokální soubor **Dyškanti** vznikl v roce 1982. Během více než dvaceti pěti let jeho existence se v něm vystřídala celá řada zájemců o interpretaci staré hudby a pro některé z nich to byl dokonce začátek úspěšné profesionální kariéry. Soubor se věnuje hlavně duchovní hudbě české renesance, neuzavírá se však ani hudbě středověku a baroka. Repertoár souboru těží především z výzkumné činnosti svého vedoucího Martina Horyny, hudebního historika, editora památek staré české hudby a hudební teorie a pedagoga na Jihočeské univerzitě. Velká část repertoáru pochází z jeho práce s prameny české hudby 14. – 17. století a soubor má to štěstí, že tyto zapomenuté hodnoty uvádí v novodobých premiérách. Členové souboru hrají na kopie dechových, klávesových a strunných nástrojů, které se používaly v 16. a v 17. století.

Hudební život Českého Krumlova v minulosti je poměrně dobře dokumentovaný jak dochovanými hudebními prameny tak doklady o existenci a fungování důležitých hudebních institucí. Přestože z povrchního „turistického“ pohledu se může zdát, že centrum hudebního života představoval zámek, ve skutečnosti tím hlavním centrem byl kostel sv. Víta a k němu náležející instituce jako škola se sborem choralistů, literátské bratrstvo, jezuitská kolej. Nejstarší zmínky o hudbě v Českém Krumlově jsou z doby kolem roku 1400. Jde o „scénář“ procesí s ukazováním ostatků, v němž je poprvé zmíněn školní ansámbl choralistů a popsána hudební složka procesí včetně jakési vokálně instrumentální produkce. S činností školního sboru zřejmě souvisí zlomky se středověkým polyfonním repertoárem, které pocházejí z 15. století. Kolem roku 1490 přibyl v kostele další soubor, jímž bylo literátské bratrstvo, do něhož se hlásili gramotní dospělí měšťané. Hudebníky v té době zaměstnávali i Rožmberkové, ale o jejich repertoáru ani povinnostech není nic známo.

Krise rožmberského rodu ve druhé třetině 16. století znamenala rozklad bohaté hudební kultury předchozí epochy a zánik řady institucí včetně literátského bratrstva. Nástupu Viléma z Rožmberka na vladařský trůn předcházela jeho cesta do Itálie, během níž mohl poznat bohatý hudební život italských měst a šlechtických dvorů. Dobře také znal mecenášství Habsburků v oblasti hudby. Hned po návratu z Itálie se asi rozhodl mít ve své rezidenci a v dalších městech na panství něco podobného, ovšem částečně s využitím místních institucí z řad poddaných. V roce 1552 založil pro svou každodenní potěchu z hudby malý profesionální instrumentální soubor, který nazval na konci 19. století F. Mareš „Rožmberskou kapelou“, v 16. století by mu ale říkali „dvorní muzika“ (Hofmusik) a stejné soubory zaměstnávala i řada měst. Pojem „kapela“ tehdy znamenal velký sbor účinkující při bohoslužbách v dvorní kapli. Kapelu Vilémovi nahradilo něco jiného. V roce 1554 jednoduše nařídil českokrumlovským měšťanům, aby obnovili literátské bratrstvo a v témže roce zlepšil hmotné podmínky fungování školy a sboru choralistů, jejichž počet se nyní ustálil na 12 až 14 zpěvácích. Pokud se Vilém účastnil bohoslužeb v kostele sv. Víta, muzika měla za povinnost pomáhat zpěvákům na kůru. Takové produkce se mohlo účastnit kolem 40/50 hudebníků, což odpovídalo početnímu standardu panovnických kapel, zda i kvalitou, to už nikdo nezjistí. Činnost dvorní muziky je dokumentována instrukcí o její organizaci a povinnostech hudebníků a inventářem nástrojů a hudebnin. Část polyfonního repertoáru obou kostelních souborů se dochovala ve třech objemných rukopisech.

První část koncertu je věnována chrámové hudbě 16. století. Na úvod zazní ukázka možné kůrové spolupráce instrumentalistů a zpěváků. Senflův kánon *Laudate Dominum* vyšel tiskem v roce 1567 ve sbírce, která byla věnována Vilémovi z Rožmberka. Rovněž Kryštof Hecyrus publikoval v roce 1561 sbírku převzatých a vlastních skladeb. Tento skladatel se v Českém Krumlově narodil, větší část svého života prožil v Českých Budějovicích. Nešporní zpěvy patřily k repertoáru školního sboru.

Další oddíl je věnován kosmopolitnímu světskému repertoáru, který si lze představit u dvora i v prostředí městského patriciátu. Kromě tanců šlo většinou o původně vokální hudbu. S madrigaly G. Conversiho se kromě rožmberského dvora, kde se asi prováděly instrumentálně, setkáváme i ve Zlaté Koruně, kde je snad zpíval hudbymilovný opat Hölderle s kroužkem podobně naladěných vyznavačů italské renesance.

Kolem roku 1640 se objevuje v kostelních účtech čtveřice profesionálních sólových zpěváků. Tehdy asi byl dovršen přechod k baroknímu repertoáru, který kombinoval sólové a sborové hlasy s doprovodem varhan a dalších nástrojů. Nic z tehdejšího repertoáru se nedochovalo, ovšem Michnova tvorba zde musela být známá. Dochoval se až repertoár z poloviny 18. století, v němž jsou zvlášť početné skladby kapelníka svatoštěpánského dómu ve Vídni Georga Reuttera. Osobně se znal se Schwarzenberky a jeho tvorba svou průzračností reprezentuje přechod od baroka ke klasicismu. Pochází už asi z doby, kdy císařovna Marie Terezie vyhlásila boj barokní pompě a začala zakazovat trubení a bubnování v kostele. Tehdejší bohoslužba v mnohém připomínala koncert a hudebníci a účastníci bohoslužby se velkolepého zvuku neradi vzdávali. S přibývajícím vzdáleností od hlavního města monarchie to asi nebylo tak zlé, ale ve Vídni prý byl policejní dohled na dodržování nových vyhlášek velmi přísný...